

Kvittering på innsendt svar på Høring om endringer i helsetilsynsloven mv. og opphevelse av lov om statens undersøkelseskommissjon - ny meldeordning (Oppfølging av Varselutvalgets rapport)

Saksnummer: 24/4320

Sak: Høring om endringer i helsetilsynsloven mv. og opphevelse av lov om statens undersøkelseskommissjon - ny meldeordning (Oppfølging av Varselutvalgets rapport)

Levert: 20.01.2025 22:15

Svarstype: Med merknader

Jeg svarte som: Bruker- og interesseorganisasjon

Avsender: WSO - We Shall Overcome

Kontaktperson: Mette Ellingsdalen

Kontakt e-post: post@wso.no

Høringssvar - Endringer i helsetilsynsloven mv. og opphevelse av lov om statens undersøkelseskommissjon, UKOM, ny meldeordning

Departementet foreslår å avvikle UKOM og innføre en ny meldeordning for alvorlige hendelser i helse- og omsorgstjenesten.

WSO støtter ikke forslaget om avvikling av UKOM-loven. WSO støtter ikke forslaget om at UKOM skal bli en del av et nasjonalt kompetansesenter underlagt Helsetilsynet.

Vi syns ikke de motforestillinger og begrunnede bekymringer som kom fra et flertall av høringsinstanser i forrige høringsrunde er svart ut fra Departementet på en tilfredsstillende måte.

WSO mener at en nedleggelse av UKOM som uavhengig organ vil føre til at brukere/pårørende vil få en mer marginalisert rolle og mindre mulighet for reell brukerinvolvering i granskning av alvorlige hendelser.

Ut fra våre erfaringer har vi liten tillitt til at tjenestene selv gjennom egen rapportering sørger for å få saken godt belyst fra bruker/ pårørende sitt perspektiv. Dette var nettopp et argument for opprettelsen av UKOM, at pårørende og etterlatte opplevde en lukket dør og liten læringsvillighet i tjenestene etter alvorlige hendelser.

Når Statsforvalteren nå foreslås som førsteinstans for innmelding av alvorlige hendelser, samtidig som brukere/ pårørende mister sin rett til å melde inn alvorlige hendelser, vil dette være en svekkelse av vår påvirkningsmulighet.

Statsforvalteren klarer per i dag ikke å forvalte sin rolle som klageinstans for tvangsmedisinering eller sin tilsynsoppgave på en tilstrekkelig og tillitsvekkende måte. WSO mener slik situasjonen er at det er uforsvarlig at Statsforvalteren skal tillegges ansvar som førsteinstans for meldinger om alvorlige hendelser.

Noe av bakgrunnen for opprettelsen av UKOM, var et uttalt behov for bredere undersøkelser av hva som leder frem til alvorlige hendelser i helsevesenet.

Helsetilsynets tilsyn av om tjenestene er forsvarlige og om loven har blitt brutt, avdekker ofte ikke det som oppleves som de reelle problemene av brukere/pasienter/pårørende.

At UKOM er uavhengig fra Helsetilsynet mener vi er avgjørende for legitimiteten til undersøkelsenes uavhengighet av systemet, også tilsynsorganet. For å sikre at alle relevante sider av svikt kan bli belyst, er det svært viktig at man ikke har med seg en forutbestemt forståelse av hvor problemet ligger. Som Sivilombudet også påpeker i sitt høringsvar, er uavhengige, tverrsektorielle undersøkelser viktige for å avdekke behov for å endre prosesser, regelverk og organisering for å kunne forbedre tjenestene.

UKOM har i varierende grad møtt de forventningene bruker/pårørende hadde til opprettelsen av ordningen. Selv om det er rom for utvikling og forbedringer, er det vår vurdering at UKOM spiller en viktig rolle som ellers ikke ivaretas. Deres metode for undersøkelser ivaretar i større grad bruker/ og pårørendes perspektiver og sammenhengen mellom svikt i forskjellige deler av hjelpeapparatet når alvorlige hendelser skjer. De foreslåtte endringene i meldeordningen og nedleggelse av UKOM vil trolig resultere i mindre helhetsforståelse og læring av alvorlige hendelser.

UKOM har gjennom sine rapporter har avdekket svært viktige årsaksfaktorer og sammenhenger, som en nettopp trenger en bredere tilnærming for å synliggjøre.

I flere av rapportene har det blitt avdekket sammenhenger som bruker og pårørende-organisasjoner har etterlyst søkelys på.

Begrensede ressurser i helse- og omsorgstjenestene bidrar til at risikoen for alvorlige hendelser øker, og gjør det samtidig vanskeligere for tjenestene å følge opp, lære av og endre egen praksis.

WSO gir støtte Sivilombudets høringsvar, som utdyper flere bekymringer vi deler.

Hvis det finnes indikasjoner på at brudd på forbudet mot umenneskelig eller nedverdiggende behandling etter Den europeiske menneskerettskonvensjonens art. 3 har funnet sted, påhviler det forvaltninger å foreta de nødvendige undersøkelser. Gode meldeordninger og effektive tilsynsorganer er sentrale for å kunne avdekke, følge opp og forebygge fremtidige menneskerettighetskrenkelser. Vi er alvorlig bekymret for at nedleggelse av UKOM kan resultere i mindre helhetsforståelse og læring av alvorlige hendelser, mindre åpenhet og dermed mindre tillit til forvaltningen, både blant brukere og pårørende og i befolkningen generelt.

Mette Ellingsdalen

Leder

WSO – Landsforeningen We Shall Overcome

Alle svar må gjennom en manuell godkjenning før de blir synlige på regjeringen.no.